

SCHOOLPLAN

2017-2021 / 2022-2024

barlæus
gymnasium

Barlaeusgymnasium

schoolplan 2017-2021/2022-2024

Juni 2017

Vastgesteld:

schoolleidingsvergadering d.d. 23 mei 2017,

MR vergadering d.d. 13 juni 2017

*Verlenging tot 2024 vastgesteld MR-vergadering 9 november
2022*

Addendum schoolplan 2017-2021

Met instemming van de MR wordt het schoolplan 2017-2021 tot het jaar 2024 verlengd. Door de coronacrisis zijn de doelen van het lopende schoolplan nog niet volledig behaald en werken wij tot de totstandkoming van het nieuwe schoolplan verder aan doelstellingen van het te verlengen schoolplan. De nieuwe rector (aangesteld per 1 augustus 2022) zal na een inwerkperiode in samenwerking met het hele team van het Barlaeus Gymnasium een door alle geledingen van de school gedragen schoolplan opstellen. Er is in 2021 een (tussen)evaluatie van het te verlengen schoolplan opgesteld waarin aanbevelingen voor een nieuw schoolplan zijn gedaan. Hieronder alvast een korte beschrijving van ontwikkelingen met betrekking tot de hoofdpunten van het huidige schoolplan:

Kwaliteit versterken

De OSZG ontwikkelt op dit moment een overkoepelend kwaliteitsbeleid voor de hele stichting. Een aantal gymnasia binnen de stichting werkt dit schooljaar aan een pilot om het beleid te toetsen en waar mogelijk te verbeteren.

Motivatie en differentiatie

De school heeft aangegeven door het aanbieden van probleemgestuurd onderwijs en het ontwikkelen van (vakoverstijgende) projecten de motivatie bij leerlingen te willen verhogen. In het kader van burgerschapsonderwijs is hiermee een begin gemaakt, zo is in leerjaar 3 de projectweek 'Duurzaamheid' opgezet en uitgevoerd. Daarnaast worden, ook in het kader van burgerschapsonderwijs, twee andere projecten ontwikkeld en nog in dit schooljaar uitgevoerd. Wij onderzoeken welke vorm bij de uitvoering van het projectonderwijs past: Zijn dat projectdagen als dagen te begrijpen waarop uitsluitend aan het project wordt gewerkt en de overige lessen vervallen? Of is het juist waardevol om de projecten met een vakoverstijgend karakter binnen het gewone lesrooster te laten plaatvinden?

In de derde klas kiezen leerlingen hun profiel, en in de vierde klas blijven een tweede moderne vreemde taal en het vak geschiedenis voor alle leerlingen verplicht. Wij willen als gymnasium een brede vorming bieden. In de vierde klas biedt deze brede vorming de leerlingen gedurende de vierde klas de kans om een verkeerde profielkeuze te corrigeren. Deze mogelijkheid neemt bij leerlingen en ouders veel stress tijdens de profielkeuze in de derde klas weg.

De stichting SHZG heeft op 9 januari 2019 een visitatie uitgevoerd op het Barlaeus Gymnasium. Voor deze visitatie had de school zelf twee onderzoeksvragen opgesteld met betrekking tot de spanning tussen maatwerk en vormingsideaal. Op basis van de visitatie van 9 januari 2019 is het rapport 'Collegiaal waardierend onderzoek Barlaeus Gymnasium Amsterdam' opgesteld. In dit rapport zijn onder andere verschillende aanbevelingen gedaan die zich richten op het vergroten van de motivatie bij leerlingen. Bij het opstellen van een nieuw schoolplan zal ook naar de aanbevelingen van dit rapport gekeken worden.

Leren leren

Binnen het mentoraat van klas I wordt nu gedurende de eerste klas de nadruk gelegd op 'leren leren'. Er is door de school zelf een methode (studievaardigheden klas I) geschreven en mentoren besteden gedurende het eerste leerjaar aandacht aan dit onderwerp in de mentorlessen. We zijn in leerjaar I begonnen met het aanbieden van 'Programmeren' als vak. Onderdeel van het lesprogramma is een module digitale basisvaardigheden. Leerlingen klas I maken een werkstuk op basis waarvan we digitale vaardigheden vaststellen. Digitale geletterdheid is binnen de studievaardigheden een belangrijke vaardigheid die het studiesucces van leerlingen in belangrijke mate bepaalt. We zullen het onderwerp digitale geletterdheid ook in het nieuwe schoolplan opnemen.

Leren van en met elkaar

De school heeft een driejarig ontwikkelingstraject voor startende docenten opgezet. Er is een team van coaches gevormd op basis van diversiteit (qua vakken, man/vrouw) en nieuwe docenten worden na het eerste jaar overgedragen aan een vervolgcoach. Het driejarige ontwikkeltraject voor nieuwe docenten blijft een vast onderdeel binnen onze kwaliteitszorg.

Binnen het taakbeleid maken wij ruimte beschikbaar voor het volgen van een *Lesson Study* groep. Volgens de methode van *Lesson Study* werken minimaal 4 docenten aan het ontwerpen van een les, die vervolgens door een van de docenten wordt uitgevoerd en door de andere deelnemers wordt geobserveerd. Op basis van de observaties wordt de les geëvalueerd. Deze vorm van samenwerken blijven wij in de school faciliteren.

De vergadermiddag op de dinsdagen is verlengd om meer mogelijkheden voor samenwerking te creëren.

Diversiteit versterken

De werkgroep kansengelijkheid heeft na twee jaar door Corona stil te hebben gestaan, met ingang van het huidige schooljaar haar werk weer opgepakt. We concentreren ons dit schooljaar op het onderwerp 'belonging' en in het verlengde

daarvan monitoren en analyseren wij de voortijdige uitstroom. We willen tot interventies komen die maken dat alle leerlingen zich welkom voelen op het Barlaeus Gymnasium en in staat worden gesteld om hun diploma te behalen. Interventies die wij tot nu hebben ingezet, zijn een- op-een begeleiding voor leerlingen die vanuit hun thuissituatie niet de ondersteuning kunnen krijgen die op dat moment nodig is. Ook heeft het Barlaeus Gymnasium een huiswerkklas waar leerlingen actief worden begeleid bij het leerwerk en het maken van huiswerk. Voor de Coronacrisis heeft de werkgroep kansengelijkheid van het Barlaeus Gymnasium met de SHZG en de VU samengewerkt. De bedoeling is om dit schooljaar de samenwerking weer op te starten.

In het gebouw

We willen ons gebouw verduurzamen en daarom is er subsidie aangevraagd voor het plaatsen van zonnepanelen. De subsidie en vergunning voor zonnepanelen werd na uitgebreid constructief onderzoek toegekend. In het voorjaar van 2019 zijn er 42 zonnepanelen geïnstalleerd op het dak van het Barlaeus. Nog dit schooljaar wordt er ledverlichting in alle lokalen aangebracht.

Burgerschapsonderwijs

Burgerschapsonderwijs was in het schoolplan 2017-2021 niet als een apart onderwerp opgenomen. Het Barlaeus Gymnasium ziet het burgerschapsonderwijs als een belangrijk thema en wij willen onze leerlingen opleiden tot kritische denkende en maatschappelijk betrokken burgers. Er is een doorlopende leerlijn burgerschapsonderwijs in ontwikkeling. Met twee projecten in klas 3 en één project in klas 4 wordt een start gemaakt met de uitvoering van ons beleid. We willen voor klas 2 een project ontwerpen waarin de leerlingen zichzelf in relatie met hun omgeving zien. In klas 5 werken wij samen met 'StadsLab', een stichting die zich tot doel stelt om Amsterdamse leerlingen democratische vaardigheden aan te leren. Dit doen zij door leerlingen met maatschappelijke vraagstukken rondom de stad Amsterdam aan de slag te laten gaan. Op dit moment brengen wij in kaart, op welke manier de vaksecties in hun vaklessen aandacht besteden aan burgerschapsonderwijs. Het doel is dat het burgerschapsonderwijs door projecten en vaklessen gezamenlijk gedragen wordt.

Inhoud

	Inleiding	8
I	Kwaliteit versterken	14
II	Motivatie en differentiatie	16
III	Leren Leren	18
IV	Leren van en met elkaar	20
V	Diversiteit versterken	24
VI	In het gebouw	26
	Bijlage I Schooldocumenten	28
	Bijlage 2: Samenhang in de beleidscyclus	30

Inleiding

Onze school heeft een rijke geschiedenis die nauw verbonden is met het monumentale pand waarin vanaf 1885 de lessen worden verzorgd. Vanaf de begindagen in de tweede helft van de 19e eeuw was daarbij het ideaal van een klassieke, gymnasiale vorming leidend voor het onderwijs op het Barlaeusgymnasium. Het spreekt voor zich dat dit ideaal in de loop van de tijd andere accenten heeft gekregen en anno 2017 van kleur is veranderd. Maar ook nu nog is het Barlaeus een school waar de vorming van de hele persoon centraal staat en niet alleen het leerrendement. Om die reden vinden wij het belangrijk om onze leerlingen een klassiek-humanistische vorming te bieden in de meest brede zin van het woord. Een voortdurende bezinning op de betekenis van het klassieke vormingsideaal is van wezenlijk belang om eigentijds onderwijs te blijven aanbieden. In dit schoolplan formuleren wij onze plannen voor de komende vier jaar.

Huidige situatie

Het onderwijs op het Barlaeusgymnasium is van hoog niveau. Leerlingen en ouders zijn zoals blijkt uit de recente tevredenheidsonderzoeken vol lof over het aanbod. Onze docenten zijn academisch geschoold, verzorgen uitdagende lessen en stimuleren de meningsvorming van de leerlingen. Het veilige klimaat op school maakt dat leerlingen zichzelf kunnen zijn en de ruimte voelen om zich te ontplooien. De leerlingen zijn heel betrokken bij de school en nemen vol overgave deel aan het rijke aanbod aan activiteiten dat naast de reguliere lessen wordt aangeboden. Het Barlaeus voldoet sinds jaar en dag ruim aan de normen van de Inspectie.

Financieel gesproken staat de school er goed voor. De balanspositie van het Barlaeus is gezond en het afgelopen jaar verder verbeterd. De liquiditeit en de solvabiliteit liggen ruim boven de landelijke normen. Het weerstandsvermogen ligt binnen de bandbreedte die landelijk wordt geadviseerd, maar voldoet nog niet aan de OSZG-norm van 25%. In 2016 steeg het vermogen wel verder naar 18,5% ten opzichte van 16,1% het jaar daarvoor. De kapitalisatiefactor is beneden de landelijke

norm en die van het OSZG: 27,8 % terwijl de norm 35% bedraagt. Dat is een goed teken omdat de norm wordt gezien als een indicatie of een school zijn geld opspoot. Tegelijkertijd is er maar beperkt ruimte voor investeringen omdat de personele lasten van het Barlaeus blijvend hoog zijn.

Het Barlaeusgymnasium is onderdeel van Onderwijsstichting Zelfstandige Gymnasia (OSZG), het schoolbestuur van zes over het land verspreide zelfstandige gymnasia. De bijzondere bestuurlijke constructie van de OSZG - waarbinnen de rectoren van de scholen ook bestuurder zijn van de stichting - maakt het mogelijk om maximale ruimte voor eigen onderwijskeuzes te combineren met de financiële zekerheden en voordelen van een bepaalde schaalgrootte. De komende jaren zal er vanwege het vernieuwde toezichtkader met betrekking tot deze uitgangspunten op bestuursniveau inhoud moeten worden gegeven aan de portefeuille onderwijs en kwaliteit. De kosten voor ondersteuning zijn binnen de OSZG laag in vergelijking met andere stichtingen. Het is niet uit te sluiten dat deze de komende jaren licht verhoogd moet worden om tegemoet te komen aan de toenemende eisen van de overheid.

Het gaat goed met het Barlaeusgymnasium. Maar er zijn ook aandachtspunten. De afgelopen jaren dalen de examencijfers. Alhoewel ze nog steeds ruim boven het landelijk gemiddelde liggen is dat reden tot zorg. Vooral in vergelijking met andere gymnasia blijven de resultaten achter. In het recente tevredenheidsonderzoek geven leerlingen aan dat er in de lessen weinig wordt gedifferentieerd en dat ze beperkt ruimte krijgen om zelfstandig te werken. Dit is één van de oorzaken van een afnemende motivatie van leerlingen. Ouders geven aan dat ze het aanbod van ICT-middelen onder de maat vinden.

Het Barlaeus heeft veel kennis en kunde in huis. Leren van en met elkaar is daarom uitgangspunt voor de komende jaren. Het is onze overtuiging dat we door gebruik te maken van ons eigen kapitaal veel kunnen bereiken. De bereidheid om samen na te denken over het inrichten van ons onderwijs en een open houding ten aanzien van collegiale feedback zijn daarvoor een belangrijke voorwaarde. Tegelijkertijd willen we meer dan voorheen kritische vrienden uitnodigen om mee te denken over de verbetering van ons onderwijs.

Een veranderende omgeving

Het Barlaeusgymnasium is een categoriaal gymnasium in het centrum van Amsterdam. De school is onderdeel van een stedelijke, dynamische omgeving met een groot en divers onderwijsaanbod. Dat aanbod groeit omdat het aantal middelbare scholieren in Amsterdam de komende jaren toeneemt. In de meest recente leerlingprognose van de gemeente Amsterdam wordt er van uitgegaan dat het leerlingenaantal in de komende tien jaar zal stijgen met ongeveer 3.000 leerlingen. Het grootste deel van die stijging zal plaatsvinden in de periode van dit schoolplan. Om aan de toenemende vraag naar onderwijs te voldoen zijn en worden er nieuwe scholen gebouwd in Amsterdam. Deels richten die scholen zich op hetzelfde publiek als het Barlaeusgymnasium. De toenemende concurrentie van categoriale vwo-scholen en nieuwe gymnasia maakt dat de keuze voor onze school niet langer vanzelf spreekt.

Het Amsterdamse voortgezet onderwijs is gesegregeerd. Dat is onder andere het gevolg van de verschillende basisschooladviezen die leerlingen krijgen en van de andere schoolkeuzes die ze maken. Leerlingen met een niet-westerse herkomst en/of laagopgeleide ouders krijgen vaker lagere adviezen en kiezen eerder voor brede scholengemeenschappen. De grote populariteit van bepaalde scholen leidt tot enorme leerlingstromen richting Zuid en Centrum, vooral van kinderen met hoogopgeleide ouders uit Oost en in mindere mate uit Nieuw-West en West. In Zuid en Centrum gaan daardoor ruim twee keer zoveel kinderen naar school dan dat er wonen. Het Barlaeusgymnasium hoort bij de kleine groep scholen met meer dan 70% hoogopgeleide ouders en minder dan 20% leerlingen met een niet-westerse afkomst. De achtergrond van onze leerlingen wordt wel langzaam meer divers. Volgend schooljaar heeft ongeveer 15% van hen in leerjaar I een niet-westerse afkomst.

De invloed van moderne informatie- en communicatietechnologie op de manier van leren van jongeren en het schoolleven is groot. De smartphone is niet meer weg te denken uit het bestaan van onze leerlingen en elke school moet nadenken over de manier waarop ICT onderdeel uitmaakt van het curriculum. Moderne technologie verandert de manier waarop nieuws zich verspreidt en kennis wordt opgedaan. Het beïnvloedt ook de manier waarop we onze aandacht kunnen vasthouden en ons kunnen concentreren. Leren wordt daardoor op een fundamentele manier anders

dan voorheen. De digitale geletterdheid van onze leerlingen is daarom een belangrijk aandachtspunt voor de komende jaren.

Landelijk wordt er gehamerd op maatwerk, flexibele leerroutes en gepersonaliseerd leren vanuit de gedachte dat goed onderwijs recht doet aan verschillen tussen leerlingen. Het is een begrijpelijke vertaling van de voortschrijdende maatschappelijke individualisering van de afgelopen decennia. Die maatschappelijke tendens is niet zonder meer te verenigen met het klassieke vormingsideaal van het Barlaeusgymnasium. Onze school kenmerkt zich door een grote sociale samenhang tussen leerlingen en personeel die we koesteren. De informele sfeer in de lessen en het jaarlijkse Klassentoernooi zijn daarvan sprekende voorbeelden. De komende jaren zullen we daarom de vraag moeten beantwoorden of en in hoeverre we ruimte willen bieden voor het inpassen van deze ontwikkelingen in het onderwijs op onze school. In dit schoolplan worden daar al aanzetten voor gegeven. Een antwoord op de vraag hoe we ons vormingsideaal kunnen combineren met onderwijs dat differentieert én motiveert is één van de grootste uitdagingen voor de komende jaren.

Tegen de achtergrond van deze maatschappelijke ontwikkelingen hebben wij onze toekomstplannen geformuleerd. Niet zozeer omdat we ons zorgen maken over de aanwas van leerlingen. Onze school is nog steeds populair en door de demografische groei is er geen reden om aan te nemen dat de leerlingenpopulatie zal dalen. Maar de samenstelling van de leerlingen die wij onderwijs bieden is wel aan het veranderen en meer divers aan het worden. De opdracht voor de komende jaren is daarom ons klassieke vormingsideaal te herijken in het licht van deze toenemende individualisering en groeiende diversiteit.

Klassieke vorming anno 2017

Het ontstaan van het gymnasium als onderwijstype in de vroege 19e eeuw is onlosmakelijk verbonden met het Duitse Bildungsideaal. De ruggengraat van de opleiding bestond toen uit Grieks en Latijn, wiskunde, literatuur en geschiedenis. Het klassiek-humanistische Bildungsideaal zoals dat door Goethe, Humboldt en Schiller rond 1800 werd geformuleerd heeft niet alleen op de Duitse gymnasia een enorme werkingsgeschiedenis gehad. Ook in Nederland werden in de 19e eeuw gymnasia gesticht, die als doel hadden de liberale elite voor te bereiden op hun rol in de maatschappij. Het Barlaeus was in 1846/1847 het eerste gymnasium in Amsterdam - toen dus nog het Stedelijk Gymnasium - en bleef tot 1926 ook het enige in zijn soort in de hoofdstad.

De kern van het oorspronkelijke Bildungsideaal bestond uit de gedachte dat de antieke – en vooral Griekse – beschaving tegenwicht kon bieden tegen het dorre rationalisme van de Franse Verlichting. De Verlichting richtte zich in de ogen van Humboldt en de zijnen te veel op een beperkt nutsdenken en functioneel gericht beroepsonderwijs. Zij benadrukten het belang van een brede vorming die het individu alle ruimte gaf om zichzelf te ontplooien. Een divers aanbod en een wereldse oriëntatie met veel gesprekken, vriendschappen en reizen moesten hem vormen. Leven was levenskunst; het individu vormde zichzelf zoals een kunstenaar een kunstwerk. Het gymnasium was geen beroepsopleiding, maar een school die zich primair richtte op een brede, intellectuele en creatieve ontwikkeling.

Het Barlaeusgymnasium stond zich voor op een brede oriëntatie op de wereld – alfa, bèta en gamma - die moest spreken uit de vier portret-medailles op de voorgevel. Toenmalig rector Van den Es zei daarover tijdens de opening van het nieuwe gymnasium het volgende:

“Door de vier portret-medailles wordt het karakter van de school als het ware geteekend; wordt men door de beeltenissen van Sophocles en Cicero er aan herinnerd, dat hier voor Griekenland evenzeer als voor Rome liefde gekweekt wordt, ook hetgeen het eigen vaderland op het gebied van letterkunde groots heeft voortgebracht, wordt hier getuige de schoone kop van Vondel, niet vergeten, en tevens krijgt men door het aanschouwen van Christiaan Huygens de overtuiging, dat men door trouwe beoefening van de wiskunde en aanverwante vakken de jeugd hier tot streng en logisch denken en tot de toepassing van de verworven wetenschappen tracht te brengen”.

Het Bildungsideaal heeft de afgelopen jaren een opmerkelijke comeback gemaakt. Het belangrijkste gemeenschappelijke element in die recente omarming van Bildung is de kritiek op de in de ogen van velen doorgeslagen meetcultuur in het onderwijs. Een exclusieve focus op slagings- en doorstroompercentages heeft de afgelopen decennia van het onderwijs een product gemaakt waarin rendement centraal staat en niet de vorming van zelfbewuste volwassenen. Er is een hernieuwde roep om een bredere invulling van het onderwijs.

Kennisoverdracht alleen wordt gezien als te beperkt; de school moet een bijdrage leveren aan de persoonlijke vorming van onze kinderen en hun maatschappelijke betrokkenheid vergroten.

Het ideaal van de klassieke vorming van onze leerlingen is nog steeds de leidraad voor het onderwijs op het Barlaeus. Voor ons staat voorop dat de school meer is dan alleen een plek om een diploma te halen. De school is een oefenplaats tussen thuis en de wereld waar kinderen de ruimte krijgen om zich te vormen. Een plek waar onze leerlingen de wereld ontmoeten en wij ze wijzen op dingen waar ze niet zelf naar gezocht hebben. Docenten spelen in die ontmoeting een cruciale rol als gids in een wereld die zij in al zijn complexiteit kennen en waarin zij de leerling meenemen. Het is de docent die door het vertellen van verhalen en het bieden van context betekenis geeft aan de lesstof en het kind in de wereld introduceert. Dat betekent ook dat onderwijs nooit gereduceerd kan worden tot kwalificatie, maar altijd ook - of juist in het bijzonder - gericht moet zijn op socialisatie en persoonlijke vorming.

In een samenleving waarin steeds meer mensen in hun eigen wereld leven en nauwelijks nog andersdenkenden ontmoeten neemt het belang van dergelijk op de wereld gericht onderwijs alleen maar toe. Het Barlaeus is een school die leerlingen een sterke bedding biedt van waaruit ze de wereld met vertrouwen tegemoet kunnen treden. Om vanuit die bedding ook de afstand naar andere leeftijdsgenoten te overbruggen en de wereld niet alleen maar in het klaslokaal te ontmoeten is het organiseren van uitwisseling met de omgeving de komende jaren een belangrijk aandachtspunt. We leren immers voor het leven en niet voor de school.

Voor de periode van dit schoolplan hebben wij daarom de volgende speerpunten geformuleerd:

- I Kwaliteit versterken
- II Motivatie en differentiatie
- III Leren leren
- IV Leren van en met elkaar
- V Diversiteit versterken

Kwaliteit versterken

De komende jaren willen we de bestaande kwaliteit van het onderwijs borgen en waar mogelijk versterken. Een meer gestructureerde aanpak van de kwaliteitszorg en het organiseren van collegiale feedback zijn manieren om dat te doen. Het uitgangspunt is dat de secties verantwoordelijk zijn voor het kwaliteitsbeleid. Zij zijn de structuurdragers van de school. Tegelijkertijd willen we meer dan voorheen kritische vrienden uitnodigen om met ons mee te kijken naar de kwaliteit van ons onderwijs.

Wat gaan we doen?

- *Een cyclus voor kwaliteitsbeleid opzetten en uitvoeren*

Jaarlijks wordt leerlingen en ouders gevraagd om een tevredenheidsonderzoek in te vullen. De uitkomsten gebruiken we om ons onderwijs te verbeteren. In de periode van dit schoolplan ontwikkelen we een cyclus voor kwaliteitsbeleid waarin we relevante geledingen in de organisatie bevragen op het gebied van leerlingbegeleiding, zorg, loopbaanoriëntatie en de inrichting van het examen.

- *Communicatie, archivering en organisatie verbeteren*

Het vastleggen en op een toegankelijke manier ontsluiten van informatie is een belangrijk aandachtspunt binnen de organisatie. De komende jaren willen we een transparant en overzichtelijk systeem opzetten waarbinnen voor iedereen duidelijk is waar welke informatie te vinden is. Een toegankelijke ICT-omgeving is daarvoor een belangrijke en noodzakelijke voorwaarde.

- *Secties verantwoordelijk maken voor kwaliteitsbeleid*

Secties worden tweejaarlijks uitgenodigd om in een gesprek met de schoolleiding hun plannen voor de toekomst in relatie tot de speerpunten uit dit schoolplan toe te lichten. Ook staan we stil bij de resultaten en de scholingswensen vanuit de sectie. De schoolleiding maakt afspraken met de secties en formuleert op basis van de gesprekken schoolbrede ontwikkelingspunten.

- *Deelnemen aan het Collegiaal Waarderend Onderzoek (CWO) van de SHZG*

Stichting het Zelfstandig Gymnasium (SHZG) verzorgt voor haar leden een collegiaal waarderend onderzoek. Doel van het onderzoek is om het gymnasiale karakter van de school in kaart te brengen. Het onderzoek wordt uitgevoerd door collega's van andere zelfstandige gymnasia. Naast het onderwijs in de klassieke talen en de verbinding van dit onderwijs met de andere vakken en activiteiten in de school is een onderzoeksvraag van onszelf leidend in het CWO.

- *Invulling geven aan het nieuwe toezichtkader van de Inspectie*

Volgend schooljaar wordt het nieuwe toezichtkader van kracht. Naast de traditionele waarborgfunctie waarbinnen de basiskwaliteit wordt getoetst wil de Inspectie zich gaan toeleggen op het stimuleren van het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs op basis van door de school zelf geformuleerde aspecten van die kwaliteit. Anders dan voorheen kan de Inspectie daarbij ook de waardering "goed" uitspreken voor een school. Een dergelijk oordeel wordt alleen op verzoek en uitnodiging van de school verleend. In deze schoolplanperiode besluiten we of we gebruik willen maken van die mogelijkheid om de Inspectie uit te nodigen.

Motivatie en differentiatie

Leerlingen komen leergierig en sterk gemotiveerd onze school binnen. We streven ernaar die motivatie vast te houden tot en met het centraal examen. Gezien de stormachtige ontwikkeling die onze leerlingen doormaken in hun puberteit is dat geen sinecure. Aansluiten bij hun individuele capaciteiten en interesses draagt bij aan het verhogen van de motivatie van leerlingen.

Wat gaan we doen?

- *De vraag beantwoorden hoe ons vormingsideaal zich verhoudt tot de maatschappelijke roep om maatwerk*

Eén van de belangrijkste uitdagingen waar het Barlaeus voor staat is de vraag hoe we onze keuze voor het klassieke vormingsideaal kunnen combineren met een groeiende vraag om gedifferentieerd en motiverend onderwijs. We constateren nu dat er vaak sprake is van huiswerkconcurrentie en proefwerkinflatie. Wat betekent het voor ons onderwijs, hoeveel autonomie willen we leerlingen bieden, gaan we bv. gespreid examen of versneld vwo aanbieden? Willen we ons bevorderingsbeleid aanpassen? Op welk moment in de schoolloopbaan verschuift het primaat van persoonlijke vorming naar kwalificatie en het halen van een diploma? Hoeveel maatwerk kan ons vormingsideaal verdragen? Deze vragen moeten in samenhang worden onderzocht en beantwoord. We vragen een werkgroep ons op dit punt te adviseren.

- *Meer differentiëren in ons onderwijsaanbod*

Uit het meest recente tevredenheidsonderzoek onder leerlingen blijkt dat er naar hun mening weinig wordt gedifferentieerd in de klas. We willen de komende jaren

ons didactische repertoire verbreden om meer recht te doen aan verschillen tussen leerlingen: uitdagender, visueler en met meer doe-opdrachten. We gaan in klas 1 en 2 aan de slag met het maken van opdrachten die meer rekening houden met deze verschillen.

- *Meer probleemgestuurd en projectonderwijs aanbieden*

We werken al op kleine schaal met probleemgestuurd en projectonderwijs. We willen dat uitbreiden en per jaarlaag een projectrooster maken. Om de rust in de school te waarborgen wordt gezocht naar mogelijkheden om projecten zoveel als mogelijk op elkaar af te stemmen.

- *Versterken van de ondersteuning bij de profielkeuze*

We willen een pedagogisch klimaat creëren waarin alle profielen als gelijkwaardig worden gezien en de normering voor de toegang naar de profielen aanpassen. Om de leerlingen beter in staat te stellen te kiezen voor een passend profiel gaan we hen daar meer bij ondersteunen middels opdrachten zelfdeterminatie (wie ben ik, wat wil ik, wat kan ik).

- *Versterking van het culturele profiel van de school*

Culturele vorming levert een wezenlijke bijdrage aan het klassiek-humanistische ideaal dat de kern vormt van de identiteit van onze school. Van oudsher heeft het Barlaeus een breed en divers aanbod aan kunst- en cultuuractiviteiten en een heel sterk cultureel profiel. Onze leerlingen kiezen ook veel en steeds meer dan op andere gymnasia voor een cultureel en maatschappelijk profiel. Het is belangrijk om ons cultuuraanbod tegen het licht te houden en te onderzoeken hoe je dat profiel verder kunt versterken. Cultuur moet daarbij in de meeste brede zin worden verstaan en komt niet alleen tot uiting in een rijk kunst- en cultuuraanbod. Ook de cultuurcomponent van de andere vakken verdient versterking.

Leren leren

Onze school streeft ernaar de talenten van ieder kind tot zijn recht te laten komen. Veel leerlingen worden daarin belemmerd door beperkte meta-cognitieve vaardigheden en zelfinzicht. Het aanleren van algemene, vakoverstijgende vaardigheden is daarom van groot belang. Digitale geletterdheid is het vermogen digitale informatie en communicatie verstandig te gebruiken en de gevolgen daarvan kritisch te beoordelen. We willen de vaardigheden van onze leerlingen op dit gebied vergroten.

Wat gaan we doen?

- *Een eigen methode voor het aanleren van studievoordigheden in klas I maken en in gebruik nemen*

De mentoren van de eerste klas schrijven een eigen methode voor het aanleren van studievoordigheden. Docenten krijgen een handleiding die ze in hun lessen kunnen inzetten. Na uitvoering evalueren we of de methode bijdraagt aan het efficiënter leren studeren van onze leerlingen.

- *De digitale basisvaardigheden van onze leerlingen vergroten*

We willen de digitale basisvaardigheden van onze leerlingen in kaart brengen en remediëren. Leerlingen krijgen daarom als ze starten op het Barlaeus een diagnostische toets om vast te stellen over welke digitale vaardigheden ze beschikken. Als we vakdeficiënties constateren worden die door middel van Auxilia Hulp weggewerkt. We onderzoeken de mogelijkheid om te gaan werken met een digitaal portfolio.

- *Informatievaardigheden implementeren en effectiever verankeren bij verschillende vakken*

In een tijd van “alternatieve feiten” worden informatievaardigheden steeds belangrijker. We hebben eerder onderzocht hoe we informatievaardigheden kunnen aanleren bij onze leerlingen. De uitkomsten van dit onderzoek worden opnieuw tegen het licht gehouden. Voordat we deze implementeren onderzoeken we hoe we dergelijke vaardigheden effectief kunnen verankeren bij verschillende vakken.

- *Kritische denkvaardigheden bij onze leerlingen stimuleren*

Argumenteren en kritisch denken zijn belangrijke vaardigheden die een plek moeten hebben in ons curriculum. We onderzoeken op welke manier dat nu gebeurt en komen met een voorstel om die vaardigheden te borgen. De vraag of dat gebeurt door het invoeren van een afzonderlijk vak of door het onderwijzen ervan te integreren in verschillende vakken is onderdeel van dat onderzoek.

- *Het learning report introduceren*

Het *learning report* is een methode om de metacognitieve vaardigheden en leerstrategieën van leerlingen te versterken. We willen het *report* gaan inzetten in de bovenbouw om leerlingen meer inzicht te geven in mogelijke leerstijlen ter voorbereiding op het leren en plannen voor hun (school)examens. We ontwikkelen een lesmodule die we in een aantal mentorlessen aan de leerlingen aanbieden. We zoeken aansluiting tussen de pilot die nu in klas I loopt met de toets-reflectie methodiek en de introductie van het *learning report*.

IV Leren van en met elkaar

Leren van en met elkaar gebeurt ook nu al op het Barlaeus. Onder docenten, maar ook tussen leerlingen die hulpmontor zijn of de organisatie van de musical in de eerste klas voor hun rekening nemen. We willen dat de komende jaren ondersteunen en versterken. Lesbezoek van docenten onderling moet de norm worden, geen uitzondering. Het Barlaeus wil een lerende organisatie zijn waarin we volop gebruik maken van de kennis en kunde die we zelf in huis hebben en waarin we mensen van buiten uitnodigen om mee te denken over verbetering van ons onderwijs.

Wat gaan we doen?

- *Een driejarig begeleidingstraject ontwikkelen voor startende docenten*

Op dit moment krijgen beginnende docenten gedurende een jaar begeleiding. In de praktijk ontwikkelen zij zich ook in die jaren daarna nog volop. We willen de begeleiding van startende docenten in een driejarig traject vormgeven. Uitbreiding en versterking van het didactisch- pedagogisch repertoire staat daarbij centraal. Het mentoraat versterken

We willen gestructureerd meer ondersteuning bieden aan beginnende en zittende mentoren door individuele begeleiding en door het aanbieden van groepstrainingen, waarin studievoordigheden, groepsdynamiek, motiveren en gesprekstechnieken centraal staan.

- *De mogelijkheden om intervisie te volgen uitbreiden*

Intervisie speelt een belangrijke rol bij het inwerken van nieuwe docenten en de versterking van het mentoraat. Ook schoolbreed kan intervisie er aan bijdragen

dat we leren van elkaars kennis en ervaring. We willen de mogelijkheden om dat te doen daarom faciliteren, ook voor ervaren docenten.

Lesson study is een methodiek waarbij een aantal collega's inhoudelijk overleg organiseren door samen elkaars lessen te bespreken en door samen lessen te ontwikkelen. Het doel is om duidelijk te krijgen hoe de kwaliteit van onze lessen kunnen verbeteren en we daarmee de leerlingen beter kunnen motiveren. Volgend jaar gaat een groep docenten een pilot draaien.

- *Onderzoek door onze eigen docenten stimuleren*

Docenten op het Barlaeusgymnasium zijn academisch geschoold. Van de academische onderzoekvaardigheden die docenten bezitten maken we te weinig gebruik. We willen uitzoeken hoe we onderzoek door docenten binnen onze eigen school kunnen stimuleren. We beginnen volgend jaar met een pilot waarin we twee docenten de examenresultaten van de afgelopen vijf jaar laten onderzoeken.

- *Een leerlingenpanel oprichten*

Naast de activiteitencommissie en de leerlingenvertegenwoordiging in de MR is er geen regulier overleg met leerlingen over zaken die de school betreffen. Het is heel belangrijk om leerlingen te betrekken bij onderwerpen die het onderwijs en de toekomst van het Barlaeus aangaan. Daarom willen we een leerlingenpanel oprichten dat kan dienen als achterban voor de leerlingengeleding in de MR en die de schoolleiding (on)gevraagd kan adviseren.

- *Scholingsbeleid ontwikkelen voor alle medewerkers*

Het opleidingsbudget van het Barlaeus is nu heel individueel ingevuld. Het is goed om na te denken over manieren waarop we meer samenhang kunnen aanbrengen in de inzet van het scholingsbudget. Ook voor het OOP moet scholingsbeleid worden ontwikkeld.

- *Activerend loopbaan- en mobiliteitsbeleid ontwikkelen*

Gezien de hoge eisen die de aard van de populatie stelt aan de vakinhoudelijke kwaliteiten van de gymnasiumdocent, werven we bij voorkeur academisch gevormde, eerstegraads docenten. Om een aantrekkelijk loopbaanperspectief te bieden voor deze doelgroep is voor een beoordelingssystematiek gekozen waarin ook docenten die zich concentreren op het primaire proces en daarin excelleren in aanmerking kunnen komen voor een benoeming in LD. Dat beleid en de toekenning van het entreerecht eind 2015 heeft geleid tot de benoeming van meer dan 80% van het onderwijzend personeel in LD en een functiemixwaarde die tot de hoogste van Nederland behoort. Voor de groep docenten in LB en LC is vorig jaar een oplossing gevonden die een gedoseerde toegang tot LD mogelijk blijft maken. In deze schoolplanperiode moet worden nagedacht over het loopbaanperspectief voor de grote groep LD docenten. Het onderzoeken van de mogelijkheid van een vorm van ruildetachering waardoor docenten een bepaalde periode met baangarantie op een andere school kunnen werken hoort daar bij.

- *Dwarsverbanden versterken*

De secties zijn en blijven de structuurdragers van het Barlaeusgymnasium. Tegelijkertijd is er behoefte om over de grenzen van de vakken heen te overleggen over onderwijs en begeleiding. De bestaande overlegstructuur biedt daarvoor nauwelijks ruimte. We maken in de jaaragenda meer ruimte voor overleg tussen clusters van vakken en mentoren.

V Diversiteit versterken

De groep leerlingen aan wie we lesgeven wordt steeds diverser. Onze omgeving ook, terwijl de segregatie tegelijkertijd toeneemt. Het Barlaeusgymnasium wil de diversiteit op haar school versterken door een actieve werving en door uitwisseling met de omgeving te stimuleren.

Wat gaan we doen?

- *Actief werven op diversiteit*

In onze werving dragen we actief uit dat elke getalenteerde leerling hier welkom is, ongeacht zijn of haar achtergrond. Om leerlingen met een andere sociaal-culturele of sociaal- economische achtergrond binnen te houden zetten we blijvend in op het aanbod van de Huiskamer. We gaan ouders van deze groep leerlingen meer betrekken bij school. We denken na over de manier waarop we diversiteit een plaats kunnen geven bij het werven van personeel.

- *Een samenhangend programma ontwikkelen voor wereldgericht onderwijs in de middenbouw*

Er zijn op dit moment al allerlei losse initiatieven om onze leerlingen in contact te brengen met de omgeving. Dat varieert van de maatschappelijke stage tijdens het Klassentoernooi, het bezoeken van het Amnesty Film Festival of het duurzaamheidsproject dat dit jaar voor het eerst wordt georganiseerd. Die initiatieven ontberen een bedding en samenhang. We ontwikkelen een samenhangend programma voor klas 3 en 4.

- *Onderzoeken hoe we uitwisseling met andere scholen en leerlingen kunnen versterken*

Uitwisseling is er op dit moment vooral met de andere Amsterdamse gymnasia. Dat ligt voor de hand omdat het gaat om een vergelijkbare scholen en we dus veel met hen delen.

Uitwisseling met scholen die juist sterk verschillen van ons is er niet. Dat type uitwisseling versterken zou interessant kunnen zijn omdat we daar andere dingen van kunnen leren. We onderzoeken op welke manieren we uitwisseling met andere scholen kunnen versterken, zowel tussen leerlingen als personeel.

- *Docenten beter toerusten om te gaan met verschillen*

Een diverser leerlingenpopulatie vraagt ook iets van docenten. We ontwikkelen een scholingsaanbod om docenten beter toe te rusten om te gaan met verschillen.

VI In het gebouw

De manier waarop je onderwijs kunt verzorgen is in belangrijke mate afhankelijk van de huisvesting. Het Barlaeusgymnasium doet dat al meer dan een eeuw in een monumentaal pand aan de Weteringschans. Een prachtig gebouw op een bijzondere locatie. Met de grootschalige verbouwing in het begin van de eeuw is er ruimte gecreëerd en heeft het Barlaeus van binnen een nieuwe aankleding gekregen. Tegelijkertijd moeten we constateren dat de indeling van het pand klassiek is en daardoor ook grenzen stelt aan de mogelijkheden die er zijn om onderwijs anders aan te bieden.

Wat gaan we doen?

- *Het schoolgebouw verduurzamen*

Het Barlaeusgymnasium is gehuisvest in een Rijksmonument. Het gebouw is in 1884 gebouwd en in de periode 2002-2005 geheel gerenoveerd. Het gebouw verkeert in goede staat van onderhoud. Het schilderwerk aan de buitenzijde van het pand is in 2015 afgerond. Het binnen schilderwerk wordt in 2017 gedaan. We willen het schoolgebouw verduurzamen. Dat doen we door over te stappen op LED verlichting en door zonnepanelen op het dak te plaatsen.

- *Besluiten hoe we verder willen met de ICT op het Barlaeus*

Er is de achterliggende jaren veel geïnvesteerd in ICT. In 2015 zijn de computers in één van de computerlokalen en op de administratie vernieuwd. Verder worden computers en beamers e.d. up-to-date gehouden op basis van de gebruikelijke afschrijvingstermijnen. Er is een uitstekend netwerk dat bijzonder stabiel is en waar alle gebruikers tevreden over zijn. In 2018 moeten de servers van het Barlaeus-

gymnasium vervangen worden. In het verleden is gekozen voor een open source omgeving met in de mediatheek Linux voor de leerlingen. Het is de vraag of die keuze nog steeds op draagvlak kan rekenen. Tegelijkertijd vallen de ICT lasten van het Barlaeus veel hoger uit dan die van andere scholen binnen de OSZG. Ook dat is een punt van aandacht. We onderzoeken in 2017 hoe we verder willen met ICT op het Barlaeusgymnasium alvorens een besluit te nemen over de vervanging van de servers.

- *Het gebouw aanpassen om ons onderwijs te verbeteren*

Aanpassingen in het gebouw zijn maar beperkt mogelijk. Afhankelijk van de vraag hoe we ons onderwijs willen inrichten kunnen we afwegen of we de noodzakelijke investeringen kunnen en willen doen. Voor volgend schooljaar gaan we het Technieklokaal geschikt maken voor een nieuwe invulling. We onderzoeken in de schoolplanperiode hoe we meer leerling(werk)plekken kunnen creëren (bv. door het verbouwen van het museum bij de oude ingang) en denken na over de manier waarop we de aula meer kunnen betrekken bij ons dagelijkse onderwijs.

Schooldocumenten

In dit schoolplan worden de speerpunten van beleid voor de komende jaren benoemd. In een groot aantal andere documenten is het vigerende beleid van de OSZG en het Barlaeusgymnasium vastgelegd. Hieronder een overzicht.

Titel	Inhoud	Status	Vernieuwen
Schoolplan	Hoofdlijnen van beleid op de volgende onderdelen: <ul style="list-style-type: none"> • Onderwijs en onderwijskwaliteit • Personeel • Financiën • Huisvesting en voorzieningen 	wettelijk verplicht	4-jaarlijks
Schoolgids	Informatie voor ouders/verzorgers en leerlingen m.b.t.: <ul style="list-style-type: none"> • onderwijsdoelen en -resultaten • onderwijsprogramma en onderwijstijd • schoolorganisatie • decanaat, begeleiding en zorg • financiën • rechten en plichten van ouders/leerlingen 	wettelijk verplicht	jaarlijks
Vensters voor verantwoording	Onderwijsrendementsgegevens; tevredenheid	wettelijk verplicht	jaarlijks
Schoolondersteuningsprofiel	Informatie over zorgstructuur en begeleiding	wettelijk verplicht	4-jaarlijks
Examenreglement en Programma van toetsing en afsluiting	Informatie over de regeling en invulling van het (school)examen	wettelijk verplicht	jaarlijks

Formatieplan	Vertaling van het schoolplan in doelen en activiteiten per schooljaar, waaronder: <ul style="list-style-type: none"> • formatie-omvang en -inzet • lesseninzet • c-taken 	CAO-verplichting	jaarlijks
Begroting	Financieel beleid per kalenderjaar	wettelijk verplicht	jaarlijks
Jaarrekening	Financiële realisatie per kalenderjaar	wettelijk verplicht	jaarlijks
Meerjarig onderhoudsplan	Planning van het groot onderhoud; vormt de basis voor de onderhoudsvoorziening in de begroting	intern	4-jaarlijks
ARBOplan	Arbo-beleid en risico-inventarisatie	wettelijk verplicht	4-jaarlijks
Leerlingenstatuut	Rechten en plichten van leerlingen	wettelijk verplicht	2-jaarlijks
Klachtenregeling (OSZG)	Beschrijft de wijze waarop belanghebbenden klachten kunnen indienen m.b.t. gedragingen/beslissingen van het bevoegd gezag	wettelijk verplicht	incidenteel
Privacyreglement (OSZG)	Beschrijft de wijze waarop de privacywet met betrekking tot gegevens van leerlingen en medewerkers georganiseerd is en nageleefd wordt.	wettelijk verplicht	incidenteel
Personeelshandboek	Informatie over allerlei interne procedures, regels en afspraken	intern	incidenteel

Samenhang in de beleidscyclus

Het schoolplan is vastgesteld voor een periode van vier jaar. Jaarlijks worden activiteitenplan (formatie-inzet en taakverdeling) en begroting vastgesteld. Het formatieplan loopt per schooljaar en de begroting per kalenderjaar. De begroting bepaalt dus voor 5/12 de ruimte in het formatieplan en het formatieplan bepaalt voor 7/12 de (personele) begroting. Bij het opstellen van de begroting kan de jaarrekening van het voor-voorgaande jaar gebruikt worden.

Vormgeving	Indrukwekkend, Heiloo
Fotografie	Barleaus
Tekst	Barleaus
Productie	Indrukwekkend, Heiloo
Wijzigingen voorbehouden	

barlaeus
gymnasium